

OUDEREN DOORBREKEN DE STILTE

WAT JAREN VAN INLEVEREN NU ECHT BETEKENT

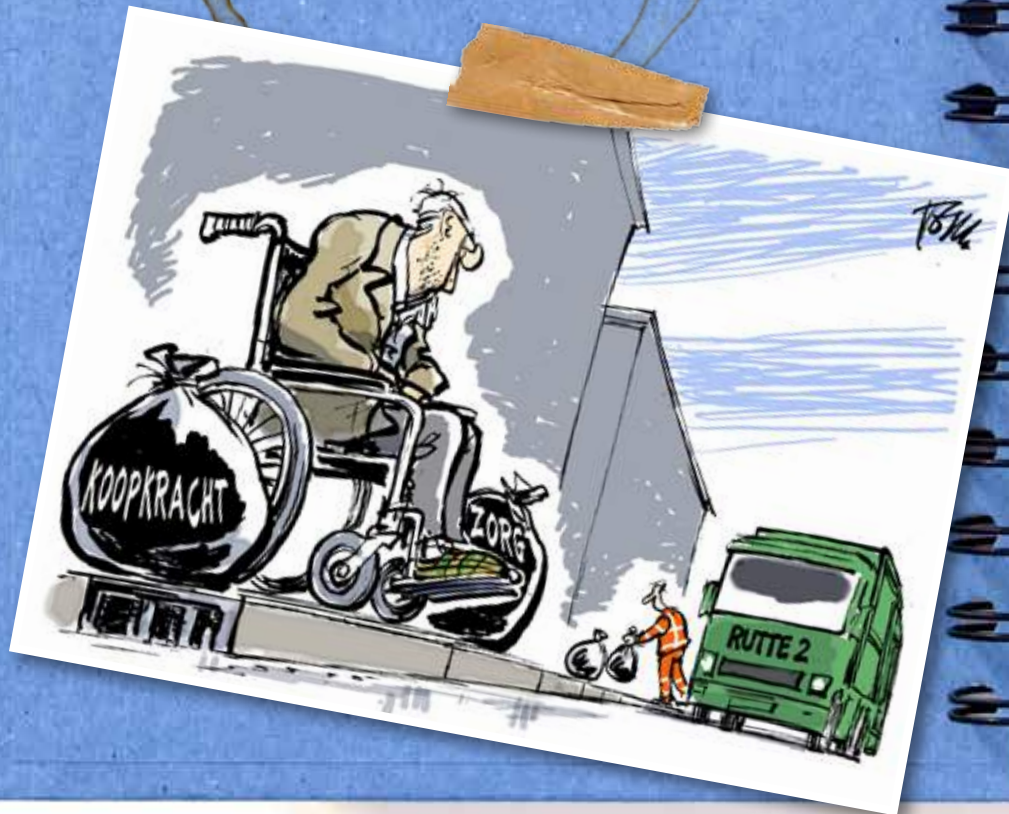
KBO bundelt
verhalen
van senioren

KBO

Inhoud

	Pagina
> Hoog tijd voor echte verhalen	3
> Hard geraakt door bezuinigingen	6
> Dit vragen ouderen van een nieuw kabinet	7
> Deze ouderen doorbreken de stilte	8
> Project Huishoudboekje: echte mensen achter de koopkrachtplaatjes	22

HOOG TIJD VOOR ECHTE VERHALEN

Niet alle ouderen springen op de barricade. Ook niet als ze keer op keer merken dat ze nog meer moeten inleveren. Integendeel: veel mensen dragen hun lot in stilte en proberen nog zuiniger aan te doen. Want niet met alle ouderen in Nederland gaat het zo goed als gedacht.

De KBO is met ruim 190.000 ouderen de grootste seniorenorganisatie van Nederland. Onze vereniging komt juist op voor de grote groep senioren die het echt zwaar hebben door alle ingrepen van de overheid de laatste jaren. De KBO vroeg haar leden in de lente van 2016 om de stilte te doorbreken en te laten horen wat ze merken van het overheidsbeleid.

Dat hebben we geweten. In korte tijd kregen we via de post en de website www.wijdoorbrekendestilte.nl honderden verhalen binnen uit heel Nederland. Van jonge senioren die bang zijn voor wat er na hun pensionering gaat gebeuren tot heel kwetsbare ouderen die zich hun laatste levensjaren anders hadden voorgesteld.

In korte tijd is de wereld sterk veranderd. Met elkaar moeten we die veranderingen dragen. De KBO begrijpt dat een veranderende economie vraagt om aanpassingen ten aanzien van de financiële oudedagsvoorziening. Wel vinden we dat ouderen onevenredig worden geraakt door kabinetsmaatregelen. Hun koopkracht daalt al acht jaar op rij, zo weten we uit Nibud-onderzoek. Onze eigen onderzoeken bevestigen dit steeds weer.

Nu de Tweede Kamerverkiezingen voor de deur staan, laten we het échte geluid van échte ouderen horen. Deze bundel is daarvan een goed voorbeeld. Wilt u met ons in gesprek over oplossingen? Graag. Onze belangenbehartiging is gericht op een solidaire en leefbare maatschappij, waarin oud en jong omzien naar elkaar.

Manon

Manon Vanderkaa, directeur Unie KBO

e blaauw.

wel eens
wel eens

nelijk over ^{aan} ~~aan~~ ^{als ze} ~~als ze~~
kosten hebben dan ma
gemeente. Zoals 1 jaren
kan niet meer
met een eigen huis
wel een spaar centje
mensen met een hu
vaak wel op
ensen van 72 jaar (m h)
rouw) normaal geleefd. (p
goed, rond komen
at wat

De 50.000
de plannen v.
ontslagen zijn, maar
de zorg, want er is een
te kort.

De mensen die door de 992
weedin geholpen, en v
in tehuizen, moeten
weer terug, en nie
op straat leven.

De oudere die het
opgebouwd, ha
recht op me
dag bestaan.
Belastingen v

T.

HARD GERAAKT DOOR BEZUINIGINGEN

Ruim **500 ouderen** stuurden ons hun verhalen. Sommigen kort en krachtig, ter bevestiging van de actie en een gevoel van boosheid en urgentie. Sommigen met vele extra handgeschreven pagina's; een persoonlijk relaas over een levensloop met persoonlijke en financiële tegenslagen.

Deze verhalen zijn uiterst persoonlijk, maar bevatten wel een rode draad: vooral ouderen met een klein pensioen en hoge zorgkosten worden hard geraakt door de aanhoudende bezuinigingen.

DIT VRAGEN OUDEREN VAN EEN NIEUW KABINET: ↓

- **OUDEREN MOGEN NIET MEER INLEVEREN DAN ANDERE BEVOLKINGSGROEPEN**
- **GEEN VERLAGING VAN DE PENSIOENEN IN 2017**
- **TIJDELIJKE INDEXERING VAN PENSIOENEN**
- **VERHOOG DE OUDERKORTING STRUCTUREEL**
- **MAAK DE AFSCHAFFING VAN DE OUDERENTOESLAG ONGEDAAN**
- **GEEN VERDERE VERHOGING EIGEN BETALINGEN IN DE ZORG**

DEZE OUDEREN DOORBREKEN DE STILTE

(briefselectie)

→ Alle leuke dingen schrappen

'Doordat mijn pensioen al jaren minder wordt, heb ik steeds minder te besteden. Ik heb mijn schouwburgbezoek geschrapt. Ga minder naar musea, minder uit eten, minder op vakantie. Geen abonnementen meer op Quest, Autovisie, de omroepgids. Krant alleen nog een kortlopend abonnement. De thermostaat staat zuinig afgesteld, we zijn spaarzaam met energie en kopen veel minder. De lasten stijgen: eigen bijdragen ziektekosten, gemeentebelastingen, waterschap, etcetera.'

→ Leuke banen, maar geen pensioen

'Toen ik jong was, dacht ik aan leuk werk en niet aan geld. Ik was stewardess op een boot naar West-Indië, verzorgster in een koloniehuis en nog veel meer. Ik bouwde daar geen pensioen op. Nu heb ik alleen AOW. Ik ben bijna 90 jaar. De huur loopt steeds op. Ik heb geen familie meer, geen mantelzorg, geen vrijwilligers. Nergens hoor ik meer bij.'

→ Op 100^e verjaardag weer zelfstandig wonen

'Ik heb alleen AOW en een klein pensioen van 40 euro. Ik ben bijna blind en kan niet meer koken. Ik woon sinds mijn 100^e verjaardag weer zelfstandig, want mijn woonzorgcentrum werd afgebroken. Mijn huur is 487 euro per maand. De zorgverzekering is 130 euro per maand. Opgeteld ben ik maandelijks 1112 euro kwijt aan vaste lasten en boodschappen. Een cadeau voor kinderen en achterkleinkinderen kan ik niet meer betalen. Koor, bingo en andere leuke dingen kan ik niet meer doen. Dank je wel, kabinet.'

→ Vriendinnen niet meer bezoeken

'Soms eet ik maar een beschuitje in plaats van een warme maaltijd. Omdat mijn ledematen het laten afweten, rijd ik nog een autootje. Mijn auto is mijn vrijheid, daarmee kan ik zelf mijn boodschappen doen, naar familie, naar de dokter. Maar buiten de regio kan ik niet meer komen, dat is te duur. Ik zou dolgraag eens naar oude vriendinnen gaan, Nel van de kleuterschool of Ellen van mijn eerste baantje. Dat gaat niet meer. Omdat ik ook geen cadeautjes meer kan geven, ga ik maar liever niet meer in op uitnodigingen voor feestjes.'

'Een cadeau voor kinderen en achterkleinkinderen kan ik niet meer betalen'

→ Donderslag bij heldere hemel

'Geboren in november 1950 vis ik steeds achter het net. In ruil voor een vervroegd pensioen heb ik een deel van het ouderdompensioen ingeleverd. Als donderslag bij heldere hemel werd de AOW-leeftijd versneld verhoogd. Een half jaar geen AOW. Mijn aanvullend pensioen intussen wel hoger belast, een verschil van zes keer netto 1000 euro per maand. AOW-partnertoeslag voor mijn jongere partner werd ook afgeschaft. De wet WUL uit 2013 betekende 90 euro per maand minder. Mijn pensioen is bevroren en wordt waarschijnlijk verlaagd in 2017. Ik hoop dat er opstand uitbreekt.'

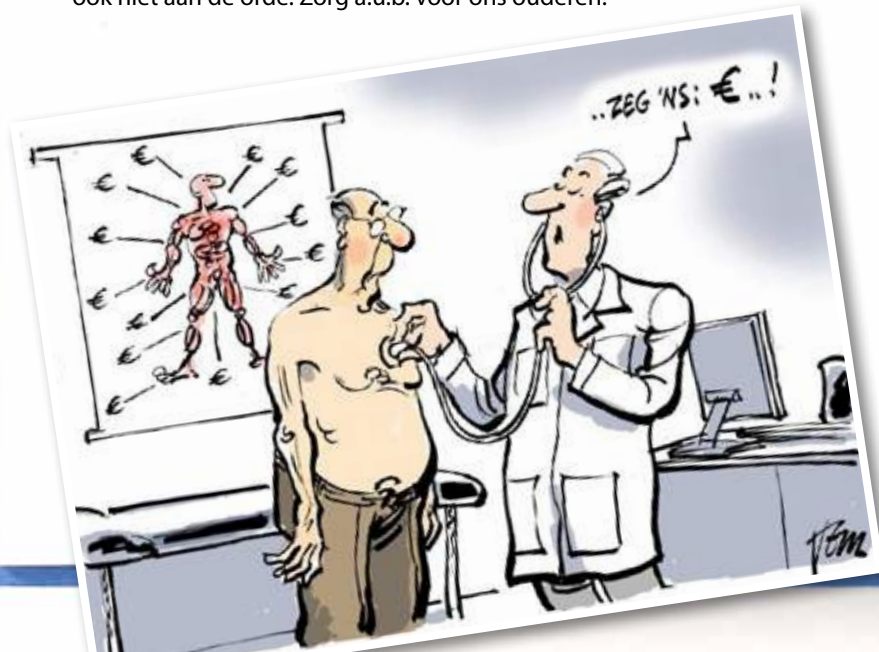
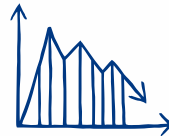

→ Minder inkomen, minder korting, minder toeslag

'Nooit gedacht dat we na een druk werkzaam leven als kleine zelfstandigen nu zo de eindjes aan elkaar moeten zien te knopen. We spaarden zelf voor ons pensioen. De rente op ons spaargeld is teruggevallen van 7% naar 1,2%. Voor ons scheelt dat 4.000 euro per jaar aan inkomen. Door afschaffing van de ouderenkorting wordt ons inkomen hoger, waardoor we meer inkomstenbelasting gaan betalen. Mede daardoor wordt de zorgtoeslag minder. Als de CPB-plannen doorgaan om ook het huis onder de vermogensrendementheffing te brengen, wordt het ons zwaar te moede. We sprongen nooit eerder op de barricade, maar dit maakt ons zeer onzeker.'

→ Onderzoek ziekenhuis onbetaalbaar

'Mijn man en ik moeten rondkomen van de AOW en een klein pensioentje van mijn man. Ik ben nog niet pensioengerechtigd. We staan aan het eind van de maand rood. We gaan niet meer naar het ziekenhuis voor onderzoek, omdat we de rekening niet kunnen betalen (ondanks een hoge aanvullende zorgverzekering). We zijn blij als het vakantiegeld gestort is, dan hebben we even ruimte. Dit houden we niet vol. Ik heb reuma en de ziekte van Crohn, dus een (bij)baan is ook niet aan de orde. Zorg a.u.b. voor ons ouderen!'

→ Huizen poetsen om kosten te dragen

'Ouderen zijn niet arm? Naast onze vaste lasten leven wij van 65 euro per week. Daarvan moeten we alles doen: eten, kapper, kleding, vervoer, reparaties. Maar ook het sparen voor een bril of voor als er een apparaat stuk gaat in huis. Een plaatje zetten bij de tandarts kost 770 euro, waarvan we 450 euro vergoed krijgen. Op mijn 71^e moet ik nu huizen schoonmaken. Zwaar werk om vers eten te kunnen betalen en naar de tandarts te kunnen blijven gaan. Is dit geen armoede?'

→ Versleten door zwaar lichamelijk werk

'Mijn gezondheid gaat achteruit doordat ik mijn hele leven zwaar lichamelijk werk heb verricht. Onder meer in de uitvaartzorg: het verzorgen van overledenen en handmatig graven maken op een begraafplaats. Met 61 jaar ben ik al 13 keer geopereerd aan mijn gewrichten. Bij de laatste operatie heb ik een ziekenhuisinfectie opgelopen. Heb nu een botinfectie in beide voeten. Ook op orthopedische schoenen kan ik mijn werk niet meer doen. Ik weet dus niet of ik het red tot mijn pensioenleeftijd op mijn 67^e. Wat betekent dit voor mijn oude dag?'

'Is dit geen armoede?'

→ Scootmobiel moeten teruggeven

'In de krant las ik dat onze gemeente erg met haar burgers meeleeft. Dan verwacht je wat interesse voor bewoners die zorg nodig hebben. Nu heb ik mijn pgb en scootmobiel, die ik eigenlijk nodig heb, moeten teruggeven omdat deze voor mij veel te duur werd. Het is nu al een jaar geleden en we hebben nog niets van de gemeente gehoord.'

→ Spaarzaamheid helpt niet

'De laatste jaren ben ik financieel kwetsbaar geworden. Het lukt me niet meer om reserves op te bouwen en ondanks spaarzaam en verstandig gedrag kom ik steeds vaker in de problemen. De meldingen dat de crisis nu echt voorbij is en dat de vette jaren zijn begonnen, is bij mij helaas niet merkbaar.'

→ Van 'goed voor elkaar' naar schuldsanering

'Toen ik tien jaar geleden besloot akkoord te gaan met ontslag via de kantoortechter, dacht ik de zaken goed op een rij te hebben. Mijn pensioen zou geïndexeerd worden. Mijn acht jaar jongere vrouw zou na mijn 65^e nog drie jaar doorwerken. Nu ben ik 65 geworden en is mijn vrouw werkloos en aan het eind van haar WW-uitkering. Ik krijg nog geen AOW, mijn pensioen is 20% minder waard geworden en mijn vrouw krijgt pas over tien jaar AOW. Ik ben nu door mijn spaargeld heen en moet mijn huis gaan opeten. Mijn vrouw komt als oudere werkloze niet meer aan het werk. Voor ons wacht mogelijk schuldsanering.'

→ Voortaan alleen dure hulp

'Niemand zal zonder hulp komen zitten, beweerde onze gemeente. Maar tegen welke prijs? Zonder keukentafelgesprek is onze huishoudelijke hulp gekort met 40%. Overige hulp, die we nodig hebben, kunnen we voortaan inkopen. Dit kan oplopen tot 2385 euro per jaar. "Als u geen hulp wilt tegen deze voorwaarden, is dat uw eigen keuze", aldus de gemeente. Wel kunnen we vergoeding krijgen voor de kosten van een gymclubje. Van 70 euro per jaar.'

→ Van socialistische komof, maar nu...

'We hebben het niet slecht, maar mijn vrouw en ik. Maar we zijn ook niet rijk. Steeds vaker betrap ik me op angst voor de toekomst. Angst dat ik straks echt in de financiële problemen zal raken. Ik hoopte van een waardevast pensioen te mogen genieten, na mijn werkende leven fors premie te hebben betaald. Ik snap dat de samenleving zich nu voor grote problemen gesteld ziet, die niet te voorzien waren en veel geld vragen. Maar ook al ben ik zelf van socialistische komaf, ik vind dat er nu door bestuurders respectloos en denigrerend met de zorgen en angst van ouderen wordt omgegaan.'

Steeds vaker betrap ik me op angst voor de toekomst.

→ Optelsom: 358 euro per jaar achteruit

'Tel maar op: het pensioen van mijn man is gekort met 135 euro per jaar, mijn eigen pensioen met 42 euro per jaar, extra ziektekostenpremie 161 euro per jaar, eigen risico 20 euro. Samen een achteruitgang van 358 euro per jaar. Plus natuurlijk de extra kosten voor levensonderhoud, verzekeringen bankpas, creditcard, et cetera.'

→ Om 19 u naar bed, nauwelijks douchen, spoelen met regenwater

'Van 200 euro naar krap 100 euro pensioen per maand gegaan. Wat dit betekent? We gaan niet meer naar de kapper en douchen maar één keer per week. We spoelen de wc met regenwater. We gaan nooit uit en liggen om 19 uur op bed (tv in de slaapkamer) om gas en licht te besparen. Kleding, ondergoed en schoenen hebben we al acht jaar niet meer gekocht.'

→ Bang voor de toekomst

'Ik ben bang!'

'Ik ben bang! Bang voor mijn (kleine) toekomst. Bang omdat ik iedere maand nooit iets spontaan kan kopen of doen. Alles, alles moet zorgvuldig afgewogen worden. We zijn er alleen maar op achteruit gegaan. Ik ben al 13 jaar mantelzorger van mijn man, die ziek is geworden van zwaar werk. Ons eigen risico van de zorgverzekering is snel opgesoupeerd. We stemmen 'nee' bij de verkiezingen, omdat we de toekomst ernstig wantrouwen.'

→ Niet langer vol te houden zonder schulden te maken

'Doordat ik een tijd in Duitsland heb gewoond, heb ik een AOW-gat. Ik ben arbeidsongeschikt geraakt, kan vanwege een slechte rug niet lang staan en rijd in een aangepaste (gehandicapten-)auto. Ik leef heel zuinig; mijn vakantiegeld gaat op aan de auto en aan medicijnen. Ik heb nog geen schulden, maar ik kan dat niet veel langer volhouden. Ik ben 80 jaar en ik moet dit een keer van me afschrijven.'

→ Bedreiging van zelfstandigheid

'Met 85 jaar heb ik net een openhartoperatie achter de rug. Ik lijd ook aan polyneuropathie en mijn vrouw aan reuma. Toch willen we graag zelfstandig blijven wonen. Daarom hebben we ons huis zoveel mogelijk aangepast aan onze beperkingen. In vijf jaar tijd betaalden we zelf 80.000 euro voor een aangepaste badkamer, keuken en woongedeelte. We willen de gemeenschap niet financieel tot last zijn, maar ervaren de ontwikkeling van de pensioenen nu als zeer bedreigend en onrechtvaardig.'

→ Misschien na mijn dood...

'Ik ben verdrietig in mijn hart, want ik kan niet op reis naar mijn geboorteplaats in Curaçao. Ik heb er het geld niet voor. Ik zou zo graag weer willen genieten van de natuur daar. In mijn hoofd loop ik door de oude straten waar ik als meisje woonde. Mijn kinderen hebben het daar nooit gezien en begrijpen me niet. Misschien dat ik als ik dood ben daar heen kan waaien en kan zien hoe het daar nu is.'

→ Wie bouwden de welvaart op?

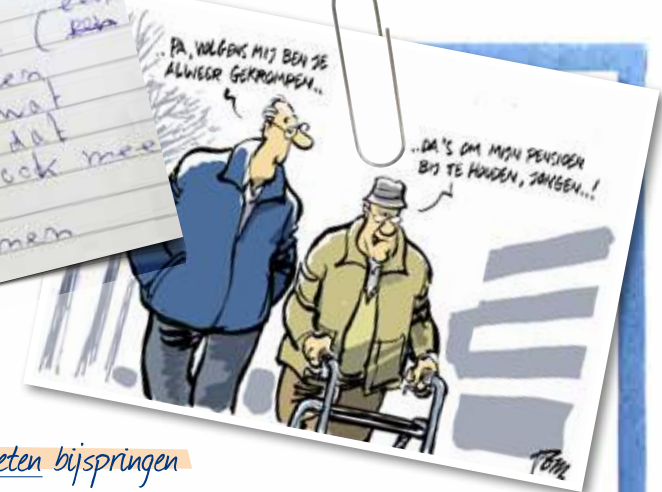
'Ik heb 43 jaar gewerkt in het speciaal onderwijs en heb zonder burn-out of sabbatical mijn pensioen gehaald. Mijn ouders hebben krom gelegen om hun kinderen te laten studeren. Mij steekt het dat ouderen weggezet worden als profiteurs die niets te klagen hebben. Mijn AOW en pensioen groeien niet mee met de inflatie, het inkomen van de werkenden wél. Politici lijken geen kaas gegeten te hebben van het verleden, van de generaties die de welvaart hebben opgebouwd.'

→ Zelfs geen bloemetje meer om mijn huis op te vrolijken

'Hoe ik ook probeer zuinig te leven - geen extra uitgaven te doen zoals kleding, een extra snoepje of wat dan ook - steeds zie ik dat ik iedere maand over mijn tegoed ga. Het ontmoedigt mij. Ik sta me zelfs geen bloemetje toe om mijn huis op te vrolijken. Ik ben dankbaar zoals de KBO zich inzet voor ons. Daarom blijf ik hopen op betere dagen.'

...meer net voor van 72
wij zijn mensen van 72
en 65 jr (vrouw)
hebben altijd hermaal geleefd.
en kunnen nu goed rond komen
Ik heb altijd geleefd eerst wat
sparen en dan kopen en dat
hebben wij onze kinderen ook mee
gegeven
ga zo door met 1 ophamen
zijn plim v d kba

→ Mijn kinderen moeten bijspringen

'De kosten voor levensonderhoud stijgen steeds. Ik heb alleen AOW. Het is al zover dat mijn kinderen moeten bijspringen. Ik vind dat heel vernederend, temeer omdat ik in mijn werkzame leven altijd mijn eigen broek heb weten op te houden. 'Sterkste schouders moeten de zwaarste lasten dragen'? Ammehoela, we belanden met dit beleid aan de bedelstaf.'

→ Hebben gelukkig elkaar nog

'Het moet nu écht stoppen met alle kortingen. We zijn al in maart door de eigen bijdragen heen voor de zorgverzekering. Ook met kostenspreiding is 60 euro per maand veel geld. Wij hebben geen abonnementen en geen tijdschriften. Zijn geen lid van een vereniging, met uitzondering van de KBO. Gaan nooit uit eten of naar het theater, terwijl dat best wel eens leuk zou zijn. Maar we zijn nog wel gelukkig en hebben elkaar nog.'

→ We belanden met dit beleid aan de bedelstaf.

→ Actief meedoen wordt lastiger

'Heb je geen koophuis met overwaarde en heb je geen groot aanvullend pensioen, dan is financieel rondkomen erg zwaar. Zorg- en huurtoeslag heb je heel hard nodig. Ouderen die van hun AOW alleen goed kunnen rondkomen, zijn in mijn ogen mensen die weinig interesse hebben in de buitenwereld en niet meedoen aan de maatschappij. Als je een actieve en in de wereld geïnteresseerde oudere bent, nog mee wilt en kunt in de maatschappij, dan is rondkomen van AOW en eventueel een klein pensioen steeds lastiger.'

→ Dankzij mijn kinderen nog autorijden

'Mijn koopkracht is met 12% verminderd. Alles wordt duurder en mijn pensioen is al jaren niet geïndexeerd. Ik heb tot mijn 70^e gewerkt en moet nu iedere euro omdraaien. Dankzij mijn kinderen kan ik nog autorijden, zodat ik mobiel kan blijven in de buurt. Maar vakantie is er al jaren niet meer bij. De huur, ziektekosten en verzekeringspremies stijgen, terwijl ons inkomen daalt. Daar moet verandering in komen.'

→ Eerst goed rondkomen, nu financieel krap

'Waar ik tien jaar geleden nog goed rond kon komen van mijn inkomen, zitten mijn man en ik nu samen in een financieel krappe positie. Inmiddels heb ik een WAO-uitkering die nauwelijks stijgt met de inflatie. Bovendien heb ik veel extra ziektekosten. Mijn man heeft alleen AOW. We krijgen bijna geen compensatie meer voor ziekte- en zorgkosten. Hoe het in de toekomst moet? We weten het niet meer.'

→ Riante pensioen verdampt

'Mijn pensioen bij Nationale Nederlanden is sinds 2008 gecrasht. Doordat ook de rente zeer sterk daalde, is circa 200.000 euro verdampt. Mijn pensioen van een dikke 1000 euro per maand is nu nog maar 197 euro per maand. De klap zag ik jaren geleden al aankomen en heb daarop mijn beleid aangepast. Op alle fronten bezuinigd, bijvoorbeeld alle abonnementen de deur uit. Gelukkig heb ik een eigen woning en ben relatief gezond en handig, waardoor mijn vrouw en ik kunnen overleven. Maar of dat zo blijft?'

→ Dalende koopkracht betekent minder sociale omgang

'Al een aantal jaar krijg ik geen pensioenverhoging. Wel stijgen de kosten (minder boodschappen voor hetzelfde geld) en de vaste lasten (huur, verzekeringen, belastingen). Uitjes zijn te duur, ik ben al gestopt met yoga. Dit zorgt dus voor minder sociale omgang.'

→ Ouderen zo vaak met vakantie?!?

'Kamerleden begrijpen de financiële zorgen van ouderen niet, schrijft de KBO. Ik ben alleen bang dat Kamerleden die in het KBO-ledenblad Nestor lezen over reistrends voor senioren, misschien denken dat alle ouderen 2,4 keer per jaar op vakantie gaan. Dat kunnen mijn vrouw en ik ons echt niet veroorloven. Elk jaar krijgen we minder pensioen en moeten we meer belasting betalen.'

→ Opsomming effecten van stapeling maatregelen

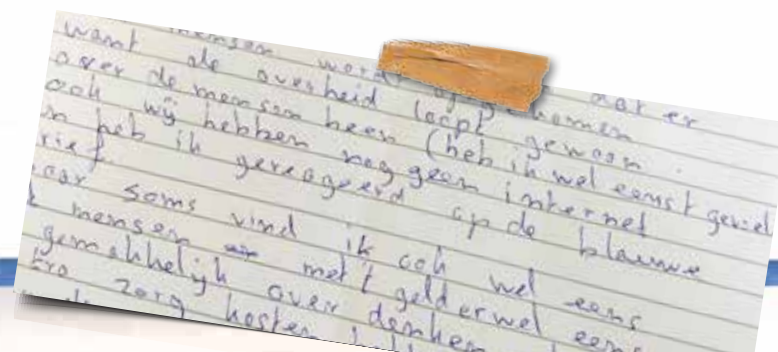
'Een opsomming van teruggang in inkomen van 2008-2016. Verhoging premie ziektekosten, verhoging eigen risico zorgverzekering, verhoging inkomensafhankelijke zorgbijdrage, beëindiging bijdrage zorgpremie aan gepensioneerden door de gemeente, verhoging eerste schijf inkomensbelasting voor 65-plussers, verhoging btw voor verzekeringen, geen indexatie pensioen. Opgeteld 3.490 euro.'

→ Geen uitjes, geen vakantie, geen verjaardagen

'Zoveel mogelijk vermijd ik verjaardagen of uitjes. Ik ga nooit met vakantie. Boodschappen doe ik altijd bij discounters. Voor mijn dieet en vervoer naar ziekenhuispoli zijn geen aftrekkosten meer. Ik heb alleen AOW.'

→ Crisis is welbaar in alles

'Ziektekosten zijn het ergste. Ook huisraad kan ik niet kopen. Met 92 jaar ben ik moeilijk ter been en zit veel thuis. Ik voel me eenzaam. Mijn man is in 1975 overleden; ik krijg anderhalf uur per week hulp. De laatste tijd is de crisis echt voelbaar in alles.'

Hier mee wil ik aangeven dat het gesteld is voor ouderen die zelfstandig wonen.

→ De helft gaat op aan de huur, geen extras meer

'De helft van mijn bruto inkomen gaat op aan de huur van een vrije sectorwoning waar ik al 44 jaar woon. Drie jaar geleden moest ik de gymclub al opzeggen. Mijn inkomen blijft hetzelfde, terwijl alles steeds duurder wordt. Ik kan niet meer op vakantie. Dit jaar heb ik voor het eerst zorg nodig en maak ik het eigen risico van 385 euro op. Moeilijk!'

→ Steeds slechter uitkomen in de maand

'De zorgkosten stijgen en de eigen bijdragen ook. Zo moet ik voor het eerst ook bloedtesten betalen (vitamine B12, ijzertekort, schildkliertest). Mijn zorgtoeslag wordt, vreemd genoeg, dit jaar minder. Terwijl ik mijn belastingen voor 2015 nog moet indienen, moet ik al een voorlopige aanslag voor 2016 betalen. Ik kan steeds slechter uitkomen in de maand.'

→ Besparen op noodzakelijke medicijnen

'De huur van mijn 'sociale' huurflat (717 euro) gaat elk jaar omhoog. Ik krijg geen huurtoeslag, want heb een klein pensioentje (dat elk jaar minder wordt). Ik probeer te besparen op dure medicijnen, terwijl ik ze wel nodig heb. Ik moet digitaal, maar kan geen computer aanschaffen vanwege de kosten. Uit eten en theater doe ik niet meer. Hoezo hebben ouderen het zo goed?'

→ Geen pensioen opgebouwd

'Mijn man had meerdere bazen en ikzelf heb ongeveer 25 jaar vrijwilligerswerk gedaan. We hebben dus geen pensioen opgebouwd en moeten rondkomen van AOW. We hebben steeds minder te besteden en zijn nu 81 en 82 jaar oud.'

→ Zuinig geweest en steeds minder reserves

'We zijn ons hele leven heel zuinig en verstandig geweest. Altijd hielden we iets achter de hand voor het geval de tv of wasmachine stuk zou gaan. We spaarden voor onze kampeervakanties. Nu zijn we 86 en 89 en moeten we door extra zorgkosten steeds wat van onze reserves nemen. We redden ons toch doordat we weinig ondernemen.'

→ Nog maar 150 euro spaargeld over

'Ik ontvang alleen AOW en kan niet meer bezuinigen dan ik nu al doe. Ik heb hoge zorgkosten en ben ook veel kwijt aan vervoer van en naar artsen in het ziekenhuis. Ik heb nog 150 euro op de spaarrekening en verder niets. Als er iets kapot gaat, kan ik het niet vervangen. Ik heb geen geld voor theater of vakantie. Ik kan alleen kleding bij de Primark kopen.'

→ Ik overweeg zelfmoord

'Na 450 sollicitaties als alleenstaande moeder, ben ik nu in de bijstand beland. Mijn kinderen zijn inmiddels volwassen en hebben geen begrip voor mijn moeilijke situatie. Ik heb meer dan 25 jaar hard gewerkt in het onderwijs. De bijstand is afschuwelijk en vernederend. Het aantal 55-plussers in de bijstand is heel groot. Ik overweeg zelfmoord te plegen.'

→ Geen dagje uit met de kleinkinderen

'Als weduwe wordt het leven steeds moeilijker. Een dagje uit met de kleinkinderen kan niet meer. Op vakantie ben ik al jaren niet meer geweest. Het pensioentje wordt minder en de boodschappen steeds duurder.'

'Ik ontvang alleen AOW en kan niet meer bezuinigen dan ik nu al doe.'

→ Duizenden regeltjes

'Na drie zware operaties ben ik afhankelijk van mantelzorgers en thuiszorg. De gezondheidskosten zijn enorm gestegen. De kleine stijging van de AOW helpt nauwelijks. Er zijn duizenden regeltjes waar je je aan moet houden om zorg en wat financiële compensatie te krijgen.'

'Ik word ziek van de geldzorgen en ben ten einde raad.'

→ Nooit meer lekker eten

'Als vrouw van 82 jaar, lopend met twee krukken, ben ik afhankelijk van zorg van anderen. Als ik geld had, kon ik zelf hulp inkopen, maar ik moet helaas van een minimuminkomen rondkomen. Je krijgt wel zorg thuis, maar gebonden aan strenge regels. 30 minuten voor douchen, 20 voor de lunch, 15 voor het opwarmen en opeten van magnetronavondeten. Nooit eens lekker vers eten; want aardappeltjes bakken of een verse salade aanmaken mag bijvoorbeeld niet. Ik hoop nog een aantal jaren met plezier te kunnen leven. Maar als dit zo door gaat, verkies ik liever de dood.'

→ Spaargeld is op, medicijnen zijn te duur

'Ik ben bijna 79 jaar en lijd aan fibromyalgie, nier- en slaapproblemen. Daardoor heb ik veel ziektekosten. Zonder medicijnen kan ik niet. Ik heb alleen AOW. Gelukkig had ik wat gespaard, maar nu is alles op. Ik heb al geen krant meer, geen weekblad en ga zo maar door. Nu kan ik niet meer bezuinigen. Ik ben nog steeds ziek en moet meer betalen dan ik heb.'

→ Geen verwarming, geen wasmachine, geen familiebezoek

'Kleding en schoenen kan ik niet meer kopen. Ik ga naar de kringloopwinkel. De boodschappen die ik nodig heb, kan ik niet meer betalen. Een wasmachine kan ik niet meer kopen. Ik was alles op de hand. De verwarming kan ik niet meer aanzetten. Reizen gaat niet meer. Ik kan mijn familie niet meer bezoeken, ze wonen te ver weg.'

→ Na zware arbeid laag pensioen

'Wij tweeën hebben nooit onze hand opgehouden. Maar nu we oud zijn kunnen we niet meer bijverdienen. De kosten lopen wel steeds op. De pensioenen voor mensen die met hun handen hebben gewerkt, zijn niet hoog. Kun je hen niet ontzien bij pensioenkortingen of voor hen de AOW verhogen?'

→ Militair pensioen gehalveerd, gedwongen doorwerken

'De overheid toont te weinig begrip en steun, op allerlei gebieden. Ze melkt maar door totdat de oudjes (die Nederland succesvol hebben gemaakt) geen cent meer hebben. Al het bezit wordt geleidelijk aan van ons afgenomen. Onbegrijpelijk. Zelfs ons militaire pensioen na een ongeval is al gehalveerd! Voor ons is er nooit vakantie. Met 72 jaar moet ik nóg werken als kleine zelfstandige met een zieke vrouw.'

→ Meerdere verjaardagen per maand een ramp

'Dit jaar kom ik alleen maar uit als ik héél zuinig aan doe. Dus niet meer zwemmen, geen nieuwe kleding, zo goedkoop mogelijke boodschappen. Cadeautjes voor kinderen en kleinkinderen zijn rampen voor mijn maandbudget. Zeker met meer verjaardagen in de maand. Zorgkosten zijn hoog, huishoudelijke hulp en medicijnen worden steeds duurder. Als ik volgend jaar nóg minder krijg, weet ik het niet meer hoor.'

→ Ik wil mijn stem laten horen, want ben ten einde raad

'Steeds wordt alles minder, maar moet ik wel meer betalen. De zorg en de huishoudelijke hulp. Ik word ziek van de geldzorgen en ben ten einde raad. Ik wil daarom mijn stem laten horen. "Wat zie je er nog goed uit", zeggen ze soms tegen me. Maar ze zien niet de pleisters die ik plak tegen de pijnen en de vele medicijnen die ik slikken moet. Ik ben geen schrijfster, maar hopelijk kunt u me begrijpen.'

PROJECT HUISHOUDBOEKJE ECHTE MENSEN ACHTER DE KOOPKRACHTPLAATJES

De KBO laat, samen met met andere ouderenorganisaties, al jaren op Prinsjesdag de koopkrachteffecten voor ouderen doorrekenen door het Nibud. Al acht jaar op rij gaan ouderen er op achteruit.

Vanuit onze achterban krijgen we steeds meer signalen over geldproblemen. Hier wilden we meer mee doen.

In de zomer van 2015 startte de KBO met het Project Huishoudboekje. Vier senior-huishoudens vullen elke maand al hun inkomsten en uitgaven in. Het gaat om een echtpaar, een alleenstaande heer en twee alleenstaande dames. De inkomsten variëren van iets boven tot iets onder het gemiddelde van alle gepensioneerden in Nederland.

Zelfs sober levend, blijkt het voor ouderen in 2016 lastig om hun uitgaven in lijn te krijgen met de dalende inkomsten en stijgende lasten. Vooral de alleenstaande dames die deelnemen, hebben het dit jaar echt krap gekregen.

Directeur Manon Vanderkaa van de Unie KBO: "Door mee te mogen kijken in de huishoudboekjes van senioren, zie je waar de koopkrachtdaling door ontstaat. Oudere mensen maken veel kosten voor hun gezondheid. Denk aan medicijnen en eigen bijdrage aan medische behandelingen en vervoer naar het ziekenhuis. Maar ook speciale voeding voor een dieet en supplementen zijn duur."

Opvallend is dat de KBO-senioren sterk besparen op de kosten die ze voor zichzelf maken (boodschappen, kleding, abonnementen). Maar dat ze liever niet willen bekknibbelen op cadeautjes voor kinderen, kleinkinderen en vrienden. Tegelijkertijd spreken hun mails en handgeschreven briefjes aan ons, waarmee hun maandelijkse huishoud-uitgaven gepaard gaan, boekdelen. Manon Vanderkaa: "Als studenten het zeggen kun je er nog om lachen, maar bij ouderen niet meer: 'aan het eind van ons geld houden we steeds een stuk maand over'"

**DE KBO IS MET 190.000 LEDEN DE GROOTSTE
SENIORENORGANISATIE VAN NEDERLAND.
WIJ KOMEN OP VOOR DE BELANGEN VAN OUDEREN.**

**DAARNAAST BIEDEN WE ONZE LEDEN ONTMOETING,
ONDERSTEUNING EN AANTREKKELIJKE VOORDELEN.**

BELANGENBEHARTIGING VOOR SENIOREN

De KBO adviseert bestuurders en beslissers. Over langer thuis wonen, veiligheid, digitalisering, koopkracht en nog veel meer. Daarbij richten we ons op de actualiteit én op de langere termijn. Zo schreven we een manifest voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Ook lokaal en provinciaal zijn we heel actief en laten we de stem van ouderen volop horen.

FEITEN OVER KOOPKRACHT

Hoe zit het nu echt met de koopkracht van ouderen? Politici en de media spreken elkaar voortdurend tegen. Wij laten het Nibud de feiten al sinds 2003 onderzoeken. De koopkracht van veel ouderen daalt al acht jaar op rij.

Elk jaar op Prinsjesdag komen wij met eigen berekeningen naar buiten. In 2016 is het beeld buitengewoon zorgelijk voor ouderen, zeker voor degenen met huishoudelijke hulp en wat spaargeld. De koopkrachtdaling loopt voor die groepen op tot 9%.

Het NIBUD Koopkrachtonderzoek Ouderen 2016 vindt u op www.kbo.nl/nibud

WELKOM BIJ DE KBO!

www.kbo.nl
073-612 34 75

